

Kas ja kuidas analüüsida kliimaseaduse mõju?

Eesti Tööandjate Keskliit
Hando Sutter
10. september 2025

EESTI TÖÖANDJATE KESKLIIT ***- koos parema ettevõtluskeskkonna eest***

Esindame kokku ligi 2000 ettevõtet, mis on tööandja enam kui 250 000 töötajale. Meie liikmeskond annab ca 40% Eesti hõivest, 51% maksutuludest, suurem osa ekspordist.

Oleme 108-aastase ajalooga Eesti mõjukaim ettevõtjate esindusorganisatsioon, Eesti riigi ametlik partner ja tööandjate esindaja.

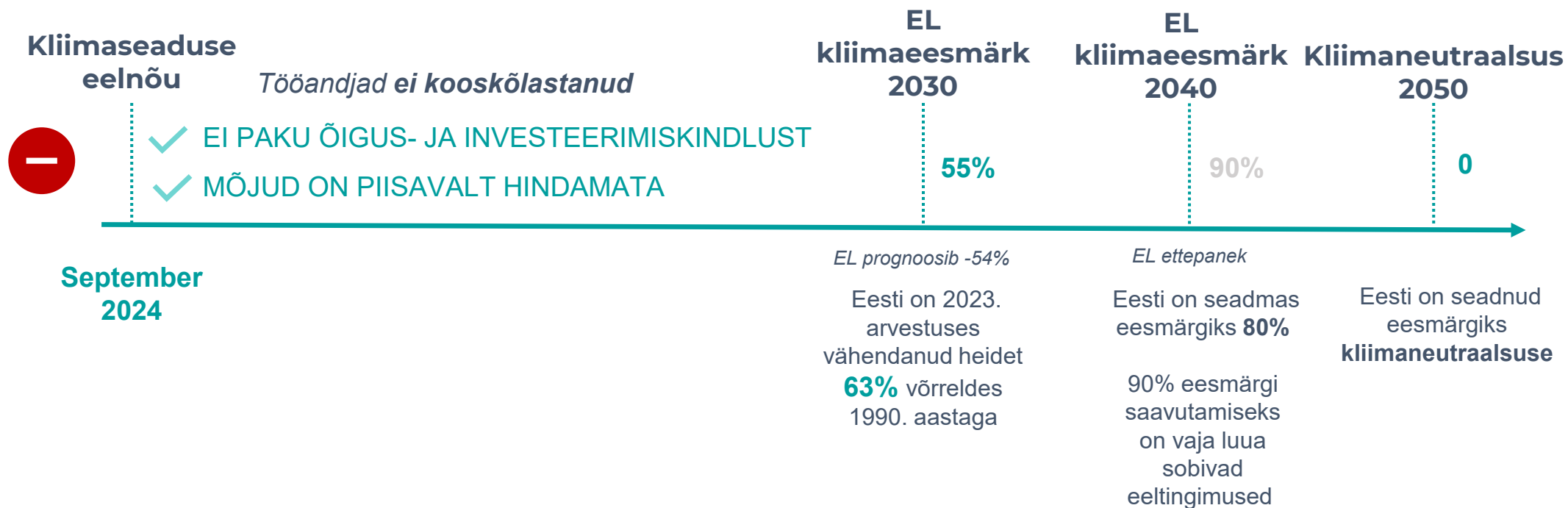
Eesti Tööandjate Keskliitu kuuluvad kõik peamised majandusharuliidud (25 tk) ja paljud Eesti edukamad ettevõtted (140 tk).

Teekond kliimaeesmärkide suunal

Eesti eesmärkide seadmisel on aluseks Euroopa Liidu kliimaeesmärgid, mis on seatud aastateks 2030 ja 2050 ning kooskõlas Pariisi kokkuleppega.

Peame valima heitkoguste vähendamise tempo, mis on kooskõlas majanduse konkurentsivõime kasvuga ning on ka realistlikult saavutatav.

Teekond kliimaeesmärkide suunal

EL mõõdab kliimaeesmärke 1990 tasemelt

1990. aasta aluse muutmine viib Eesti rangemate eesmärkideni kui EL nõuab.

Eesti seab endale eesmärgid tänaste tasemete suhtes → see tähendab kiiremat ja ulatuslikumat vähendamist, kui on EL miinimum.

See tekitab küsimuse, kas Eesti ei sea oma majanduse konkurentsivõimele üleliia koormavat survet, võrreldes teiste liikmesriikidega.

1990. aastal oli Eesti KHG heitkogus **35,04** miljonit tonni CO₂ ekvivalenti

2023. aastal oli Eesti KHG heitkogus **12,99** miljonit tonni CO₂ ekvivalenti

2023. aasta võrdluses on Eesti heidet vähendanud -63% 1990 tasemelt

Eesti osa globaalsest CO₂ heitest on 0,03% (Allikas: Euroopa Komisjon)

Tööandjate seisukohad kliimaseadusele

Kliimaseaduse suurim puudus on kliimaseaduse eelnõu koostamine **põhjendamatult kiires tempos**

Keskkonnakaitselise regulatsiooniga on väga kiiresti edasi mindud, kuid selles sisalduvad (teadmata mahu) piirangud ja kohustused **majanduse konkurentsivõimet ei toeta**

Euroopa
kliimapoliitika
on ümbervaatamisel

2026-2027

Eesti metsa- ja maakasutuse sektorid

LULUCF EESMÄRKIDE TÄITMINE ON KEERULINE

Suur ebakindlus riigi poliitika läbiviimisel ja ELi suunised on pannud ootele sektorite (pikaajalised) suured investeeringud mitmekümne miljoni euro ulatuses.

Kui sektorite tegevust piiratakse, mõjutab see laiemalt kogu väärtusahelat.

Tootjatel on tahe väärindamismahtusid suurendada, vajatakse eelkõige ressursi- ja poliitilist kindlust.

Eesti metsasektor

2023. aastal eksporditi kokku rohkem kui 2,66 miljardi euro väärtuses puidupõhiseid tooteid. Kogu Eesti kaupade ekspordist moodustas see 15%.

Puidutööstus on töötlevas tööstuses tervikuna üks suurimatest tööandjatest, 2023. aastal oli metsa- ja puidusektoris tööga hõivatuid ligikaudu **33 000**.

Metsa- ja Puidutööstus on **oluline tööandja Eesti maapiirkondades**. Suurim osakaal kõikidest hõivatutest on Viljandi maakonnas, kus töötab otseselt metsa- ja puidutööstuse ettevõtetes 15% kõigist hõivatutest.

Lisaks annab metsa- ja puidutööstus kaudselt maapiirkondades tööd oluliselt rohkematele inimestele.

Eesti turbasektor

Tänapäevane turbatööstus ei ole briketi tootmine, vaid kõrgtehnoloogiline köögiviljade kasvatamine.

Eksportides üle 95% oma toodangust on turbasektor oluline väliskaubandusbilansi tasakaalustaja ning, andes **ligi 10% maailma turbasubstraatidest**, panustab Eesti turbasektor oluliselt maailma toidujulgeolekusse.

Sektori käive oli 2024. aastal **203,8 mln eurot**. 2023. a panus **riiklikku eelarvesse oli 14,2 mln eurot** (riiklikud maksud, kaevandamisõiguse tasud, turbatootmisaladega seotud maarent)

Keskmine **lisandväärtus töötaja kohta oli turbasektoris üle 75 000 eurot**, mis ületab oluliselt Eesti keskmist – 46 000 eurot.

Eesti turbatööstus loob **2 000+ otsest töökohta**, ennekõike maapiirkondades.

Eesti turbasektor

KLIIMAEESMÄRGID ON SEATUD VALEDEL ALUSTEL

Riigipoolne arvestuslik kliimamõju aruandlus on aastakümneid lähtunud puudulikest ja valede alustel hinnatud algandmetest.

Turbasektori negatiivne kliimamõju on oluliselt üle hinnatud ja Eesti traditsioonilise majandusharu tulevik on vigase põhjendusega küsimuse alla seatud.

Läbipaistva, efektiivse ja Eesti majandusele õiglase kliimapoliitika huvides **tuleb opereerida reaalse andmetega** (hiljutised teadusuuringud ja tulemused) ning muuta KHG arvutusmetodoloogia tegelikkusele vastavaks.

Riigil on see võimekus ja võimalus muutuse läbiviimisel riiklikult, tehes koostööd teadlaste ja ettevõtetega.

Energeetika

FOOKUS KONKURENTSIVÕIMELISEL LÕPPHINNAL

Kliimaeesmärgid tuginevad peamiselt taastuvenergiale ülemineku eeldustele, kuid puudub selgus, kuidas neid eesmärke saavutatakse viisil, mis pakub tarbijale konkurentsivõimelist lõpphinda ning varustuskindlust.

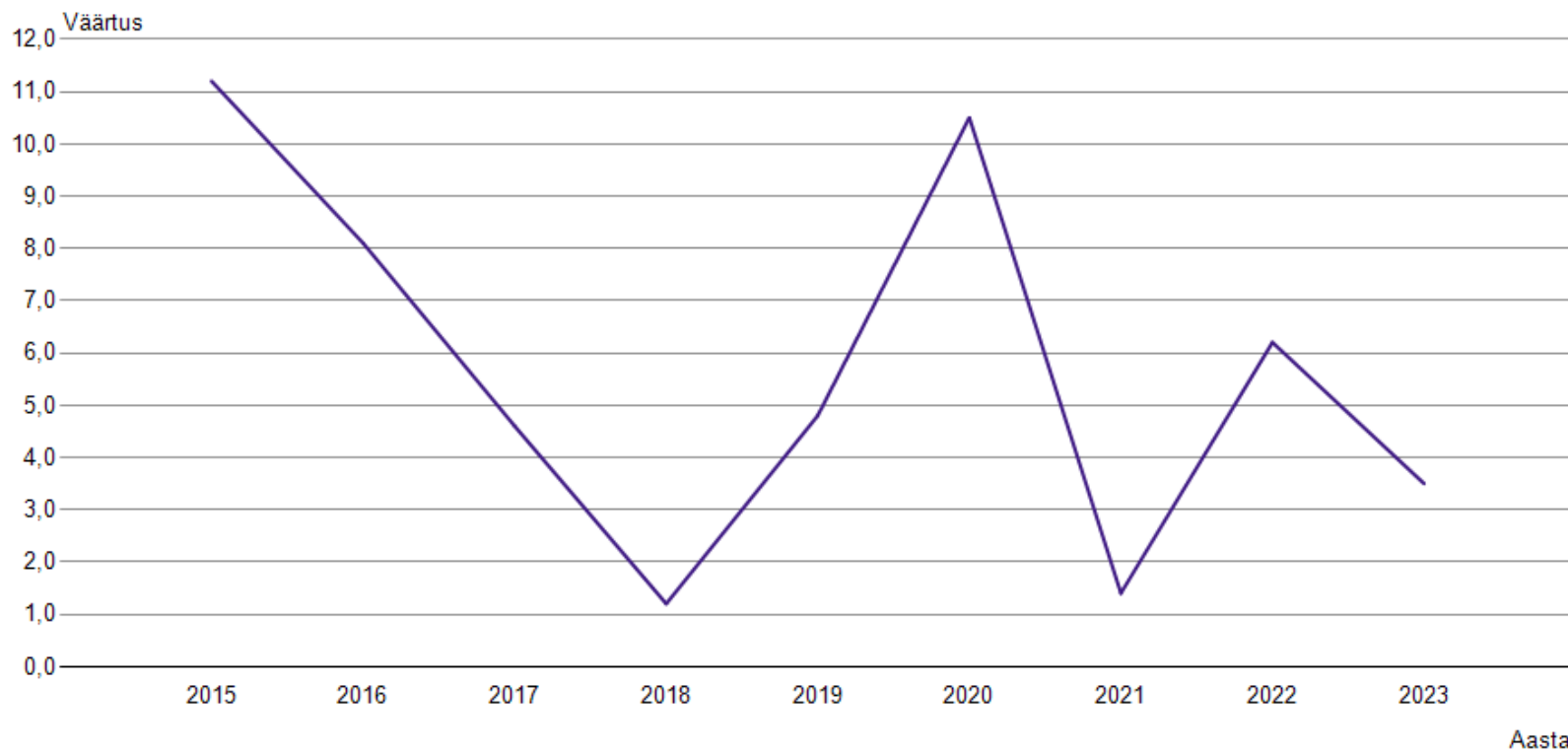
Praegusel kujul on ENMAK veel liialt väärtuspõhine ja deklaratiivne ega sisenda kindlustunnet ei tootjale ega tarbijale.

Oluline on viia läbi energiahinna modelleerimine või prognoos, et selgitada, milline strateegia või meetmed viiksid piisavalt stabiilse ja konkurentsivõimelise lõpphinnaga varustuskindluseni.

Energeetika

KAS SÄILITAME ROHEPÖÖRDE KÄIGUS ENERGIASÖLTUMATUSE?

KE36: ENERGIA EFEKTIIVSUSE SUHTARVUD | Aasta. Energiasõltuvusmäär*, %.

Allikas: Statistikaamet

Ülekaalukas osa Eesti primaarenergia vajadusest rahuldatakse omamaiste energiaallikate abil.

Põlevkivi, taastuvate energiaallikate ja turba toel on **Eesti energiasõltuvuse määr kõige väiksem Euroopa Liidus moodustades 2023. aastal 3,5%.**

Transport, põllumajandus

KLIIMAEESMÄRKIDE TÄITMINE ON KEERULINE

Praegusel kujul planeeritud ETS-2 rakendumise eesmärk transpordikütustele ei toeta energiamajanduse arengukava taskukohasuse eesmärki, ega pruugi toetada ka varustuskindlust.

Põllumajandus on oluline toidusektori varustuskindluse tagaja, täiendav surve võib viia tootmise kriitilise vähenemiseni (mis mõjutab kogu väärtusahelat) ja sõltuvuse suurenemiseni importtoidust.

Tööandjate ootused

KLIIMASEADUS PEAB LOOMA SELGUST JA INVESTEERIMISKINDLUST

1. Kliimaseaduse vastuvõtmine tuleb edasi lükata

Seadus ei saa olla üksnes abstraktsete eesmärkide kogum, vaid peab toetuma kvaliteetsetele mõjuanalüüsidele ning realistlikele sektoripõhiste lahendustele. Euroopa Liidu korrigeeritud kliimapolitiika otsused peavad olema Eesti seadusandluse aluseks, vältimaks investeerimiskindluse vähenemist ja konkurentsivõime langust.

2. Teekaardid peavad näitama võimalusi konkurentsivõime tõstmiseks

Teekaardid peavad kirjeldama, kuidas nähakse sektorite arenguvõimalusi ning konkurentsivõime kasvu, millised meetmeid selle saavutamiseks kavandatakse ning millised on riigi sammud konkurentsivõimet kahjustavate mõjude leevendamiseks.

Aitäh!

Hando Sutter
Eesti Tööandjate Keskliidu
tegevjuht